

УДК 811.161.2.378.147.422(477)(045)

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ЗВ'ЯЗКУ З ВІЙНОЮ

Соломія Бук

*Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра загального мовознавства
вул. Університетська, 1, кімн. 343, 79001, Львів, Україна
тел.: 032 239 47 56
ел. пошта: solomija@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-8026-3289>*

У статті проаналізовано трансформацію мотивації вивчення української мови як іноземної (УМІ) в умовах повномасштабної російсько-української війни. До 2022 р. основними мотиваційними чинниками іноземних студентів, які вивчали українську, були академічні (навчання у вищих навчальних закладах України), професійні (робота у сфері бізнесу, міжнародних організацій, перекладу) та культурно-пізнавальні (інтерес до української літератури, історії, мистецтва). Проте після початку війни відбулися значні зміни у сприйнятті української мови всередині країни і на міжнародному рівні. З одного боку, мова стала важливим символом національного спротиву, а з іншого – засобом солідаризації з українським народом. До дослідження залучено слухачів курсів УМІ на індивідуальних заняттях або у приватних мовних школах Львова і Києва. Виявлено нові групи зацікавлених іноземців, а також зауважено динаміку їхньої мотивації вивчення УМІ. Новизна полягає як в обраній групі опитаних – дорослі, які вивчають УМІ приватно, – так і в обраному часі дослідження – до і після початку повномасштабної війни РФ проти України.

У дослідженні виявлено нові типи мотивації, які активізувалися у відповідь на війну. Зокрема, зросла інструментальна мотивація, що проявляється у бажанні опанувати мову з метою працевлаштування в українських та міжнародних організаціях, які займаються гуманітарною допомогою, журналістикою та дипломатією. Інтегративна мотивація також набула особливого значення: іноземці прагнуть вивчати українську для комунікації з біженцями та волонтерами, підтримки друзів і колег, а також розширення міжкультурних зв'язків. Окремо проілюстровано патріотично-емпатійну мотивацію, що відображає зростання підтримки України у світі та бажання долучитися до її культурного простору через мову.

Результати мають важливе значення для викладачів УМІ, методистів та розробників навчальних програм, соціолінгвістів, культурологів, політологів. Вони допоможуть адаптувати навчальний процес до нових реалій, враховуючи зміни в мотиваційних чинниках студентів. Також дослідження сприятиме подальшому розвитку соціолінгвістичних підходів до вивчення мови як елемента ідентичності, комунікації та міжнародного співробітництва.

Ключові слова: українська мова як іноземна, мотивація вивчення мови (інструментальна, інтегративна, патріотично-емпатійна), викладання української мови як іноземної.

DOI:

Постановка проблеми й аналіз останніх досліджень і публікацій. Викладання української мови як іноземної (УМІ) багато в чому залежить від статусу цієї мови в Україні та сприйняття її громадянами країни. Хронологічно викладання УМІ пройшло кілька етапів і зараз стикається з новими викликами, пов'язаними з війною та масовою міграцією. Із початком російського вторгнення в Україну різко змінилася не лише геополітична ситуація, а й соціальні, економічні, академічні та психологічні умови життя, а це призвело до змін й у глоттодидактиці. Серед актуалізованих в академічному обговоренні питань: мовна ситуація в Україні до та під час війни, моделювання повоєнної мовної ситуації; перерозподіл функцій мови в двомовному суспільстві; вимушена міграція та мова; мовні проблеми освіти в умовах воєнного та повоєнного часу; мова війни; пропаганда лінгвістичних міфів для маніпуляцій та способи їх нейтралізації, а також викладання УМІ та української як

успадкованої, мотивація вивчення української тощо [10, 11, 17, 24]. Це далеко не повний перелік проблем, з якими зараз стикається лінгвоукраїнознавство. Як зазначають автори, «все частіше у фокусі уваги дослідників перебуває мовний активізм, мовні преференції, вибір мови та мотивації до вивчення мов, мовна поведінка представників національних меншин, мігрантів, вимушених переселенців тощо» [5], і до цього списку, звичайно, можна додати осіб, які вивчають мову як іноземну.

Низку досліджень присвячено також закономірному переосмисленню місця україністики у славістичних студіях та українознавчим заходам, що спрямовані на популяризацію української мови та культури за кордоном [1, 8, 23, 29, 30, 31, 32, 34, 42, 44]. Наприклад, Бюлетень німецької славістики 2023 (*Bulletin der Deutschen Slavistik*) описує багато питань підтримки українських студій у цій країні, його відкривають передмова Т. Бергера (Тюбінген), у якій зазначено: «Українська мова, література та культура відіграють на семінарах набагато більшу роль, ніж раніше, навіть якщо інституційне закріплення все ще залишає бажати кращого», та стаття С. Шахадат і М. Віндлера «Дискусії щодо розвитку славістики з огляду на загарбницьку війну Росії проти України», у якій увагу зосереджено на тому, як війна змінила професійну дискусію в слов'янській літературі та мовознавстві, а також на зміні ставлення до колишньої російськоцентричності в славістичних дослідженнях [36]. У ній також йдеться про інституційний статус україністики і попит на українознавчі курси в університетах, про деколонізацію – поняття, яке зараз обговорюють в усіх темах, пов'язаних зі Східною Європою.

Мотивація – важливий структурний компонент соціальної компетентності, представлена мотивами та цінностями самореалізації у суспільстві (мотиви досягнення, самореалізації у соціально-значущій діяльності, осмислення життя), а також особистісними властивостями, що забезпечують самореалізацію особистості [12 : 63]. Від початку російсько-української війни 2014 р. засвідчено помітний зсув з вивчення російської на українську, який після повномасштабного вторгнення 2022 р. тільки посилюється. «Хоча це, мабуть, найочевидніша причина, проте російська агресія не є єдиним рушієм переходу на українську», – зазначає Н. Кудрявцева, виділяючи також і практичні причини таких змін [25]. Під час аналізу мотивації вивчення української самими громадянами країни авторка описує наймасштабніші громадські ініціативи, з цим пов'язані: безкоштовні курси української мови і Є-мова, Єдині, слухачами яких можуть стати люди з усієї України, включно з окупованими територіями та Кримом, а також ті, які змушені були шукати тимчасового притулку за кордоном. А. Бергман та А. Кратохвіл в аналітичній статті «Вивчення української мови в Німеччині: оцінка рамок умов, можливостей і перспектив» (*Ukrainisch Lernen in Deutschland: eine Einschätzung der Rahmenbedingungen, Möglichkeiten und Perspektiven*), опублікованій у Львівському університеті ще раніше, висловлюють співзвучне твердження про щораз більший соціальний інтерес та потреби в знаннях української мови за кордоном, який виходить за межі індивідуальних зацікавлень окремих осіб до вивчення мови, хоча й зазначає, що в той час цей інтерес (поки що) ще не був обумовлений переважно економічними інтересами, а базувався на наданні мові символічного значення [14 : 16].

А. Уліщенко розглядає проблему підвищення внутрішньої мотивації вивчення УМІ в іноземних студентів-першокурсників Національного медичного університету імені О. О. Богомольця у ракурсі формування вторинної мовної особистості, яка достатньою мірою володіє комунікативною компетенцією і здатна адаптуватися до

нового культурного середовища, а також ефективної організації навчального процесу [43]. О. Самусенко ставить питання, як мотивувати в іноземних студентів мовленнєву діяльність під час вивчення УМІ, основну увагу зосереджує на ролі мотиваційних завдань у формуванні іншомовної комунікативної компетенції, а також у формуванні професійних і соціальних навичок іноземною аудиторією [35].

З метою досягнення успішної комунікації та міжнародного порозуміння щодо внутрішньої політики на тему російсько-української війни в іншомовній аудиторії А. Чучвара проаналізувала репертуар тематичних каталогів у вимогах щодо рівнів володіння УМІ. Вона слушно запропонувала викрити на заняттях неправдивість версій громадянської війни в Україні, а також аргументувати російсько-українську війну як агресію, яка виходить за рамки двостороннього протистояння (“гібридна війна”) [13]. У публікації О. Туркевич увагу зосереджено на тому, як підтримувати мотивацію учнів до навчання на під час вивчення української як успадкованої [11].

Отже, сучасне вивчення впливу війни на теорію й практику викладання української мови охоплює широкий спектр проблем, і в основному зосереджено на фокус-групі українців (вимушено переселених дорослих і дітей як в Україні, так і за кордоном) та іноземних студентів закладів вищої освіти. Чужомовну аудиторію, яка вивчає УМІ на індивідуальних заняттях та в приватних мовних школах у нашій статті буде досліджено вперше.

Мета пропонованої публікації – дослідити мотивацію іноземців, які вивчають УМІ на індивідуальних заняттях і в приватних мовних школах офлайн чи онлайн; виявити, як змінилася їхня мотивація у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України. **Матеріалом** стали мовні портрети іноземців, отримані на основі дослідження двох цільових груп іноземців, які вивчали/ють українську мову: (1) 121 особа 2003–2021 рр. і (2) 140 осіб 2022–2024 рр. До розгляду залучено висловлення тільки тих людей, які вивчали/ють УМІ на індивідуальних заняттях або у приватних мовних школах Львова і Києва. Оскільки метою аналізу було охопити якомога ширші кола респондентів різних соціальних груп і виявити їхню мотивацію вивчати українську як іноземну, то анкетування не проводилося серед студентів державних чи інших академічних закладів, тому що в останніх відповідь на це питання більш-менш зрозуміла: отримати освіту і розпочати професійну діяльність. Така референтна група була б досить обмежена у віці (19–27 років), до того ж навчання таких студентів часто фінансують не вони самі, а їхні батьки або урядові організації (особливо з Індії, Китаю, Малайзії, Азербайджану, Туркменістану, Узбекистану, Туреччини, Єгипту тощо), і тоді саме останні можуть вплинути на рішення студентів, у якій країні навчатися і, відповідно, яку мову вивчати. З одного боку, проводити опитування серед студентів вищих навчальних закладів технічно легше, оскільки вони усі навчаються разом у групах, але усі вище перелічені фактори суттєво обмежили б різноманітність респондентів, яку нам вдалося отримати у приватному секторі.

Методикою дослідження став аналіз таких мовленнєвих жанрів щодо мотивації іноземців вивчати УМІ: (1) анкети-зголошення на курси і/або індивідуальні заняття, (2) невимушена розмова, (3) керована розмова, (4) відповіді на прямі і непрямі питання про мотивацію під час занять і/або зустрічей, (5) цифрова комунікація, зокрема (5.1) мейли (5.2) коментарі під постами у соцмережах (ФБ), (5.3) месенджери (Воцап, ФБ месенджер, Вайбер та ін).

У результаті вдалося виявити багату гаму мотивації респондентів до вивчення УМІ, часто вони вказували одночасно декілька причин, які перебувають на перетині професійних, особистих, суспільних та інших сфер життя. Умовно можна виділити декілька типів, які описано нижче.

1. Українська – потрібна і корисна. З одного боку, міжнародні компанії в Україні залежно від роду діяльності часто вимагають від працівників добре знання англійської для відповідних посад, але й іноземні власники та менеджери вивчають українську: американка, 42 р., менеджер міжнародної компанії у Львові: «Я маю професійного перекладача на роботі, а що робити після робочого часу? Потрібно замовити їжу в ресторані, замовити таксі, піти у магазин. Ми з перекладачем стали друзями, і він радий мені допомогти, але я не хочу від нього залежати. Я можу вивчити українську на простому рівні» (*Тут і далі переклад з мови оригіналу наш [Б. С.]).

Україна багата звичаями і традиціями, цікавим святами і забобонами, які супроводжують людей повсякчас, і донедавна у викладанні УМІ часто використовувався контент, орієнтований на передачу знань про етнографічно-культурну складову. Однак виявилось, що учнів все більше цікавить повсякденна культура та комунікативний підхід до викладання. Як зауважив один швейцарець, 30 р., директор ІТ компанії в Україні: «...це дуже цікаво дивитися вертепи на Різдові і їсти паску на Великдень, але мені набагато важливіше розуміти, про що говорять і що думають працівники моєї компанії кожен день, про що вони пишуть у своїх українських чатах».

Інший респондент – норвежець, 53 р., менеджер компанії у Новояворівську, каже: «... це добре розуміти, чому українці не передають речі через поріг, але мені потрібно спілкуватися з менеджерами, щоби роздати завдання, а деякі з них англійською не говорять, тому я вчу українську».

Подібний хід думок має полька, 37 р., власник компанії у Білостоці, яка приїжджала вчити українську до Львова, щоби краще розуміти своїх майбутніх працівників-українців, які будуть у її підприємстві на заробітках. Із наведених прикладів можна підсумувати зміну сприйняття української як «носія традиції» на українську як «необхідну, потрібну, корисну».

Позитивні зміни в зацікавленості україністикою також констатує Німецька служба академічних обмінів (нім. Deutsche Akademische Austauschdienst, DAAD): «Війна Росії в Україні показала, що ми в Німеччині потребуємо більше знань про Східну Європу та Україну зокрема. Відбудова країни та наближення України до Європейського Союзу також вимагає глибоких знань про історію, політику, економіку, культуру та суспільство України» [18].

2. Солідарність і допомога. Неспровокована брутальна і підла війна РФ проти України потрясла світ. На тему України пишуть не тільки колишні вихідці з України, а й одні з найбільших міжнародних громадських інтелектуалів [38, 41], див. також серію про історію України Т. Снайдера [39], аналітику військових політиків [40] тощо. Прогресивні країни світу допомагають українцям, які втікають від війни. Уряди створили для них спеціальні програми соціальної підтримки, а прості люди пропонують їм безкоштовне житло.

Електронна платформа вивчення мов «Дуолінго» констатувала шалений стрибок у вивченні української відразу після повномасштабного вторгнення.

Найбільший тренд 2022 р. на її ресурсі – це сплеск зацікавленості людей українською мовою: після 24 лютого того року понад 1,3 мільйона людей у світі почали вивчати українську мову. «Деякі з найпоширеніших причин, чому люди вивчають мову – це навчання, робота, подорожі, причому зростає кількість людей, які цікавляться вивченням культури. Але цього року ми побачили нову причину: солідарність», – пише Дуолінго у щорічному звіті, що базується на даних про понад 500 мільйонів своїх учнів.

Рис. 1. Кількість користувачів, які вивчають українську мову у 2022 р.
Вертикальна вісь: кількість учасників, які вивчають українську;
горизонтальна вісь: місяці 2022 р. (Duolingo 2022).

За перших пів року після вторгнення кількість людей, які вивчають українську мову, зросла на 1651% порівняно з попереднім у Німеччині, на 1615% – у Польщі, на 1515% – у Чехії. Платформа пояснює це тим, що ці країни прийняли до себе найбільшу кількість українських біженців [19].

Даючи притулок землякам, які втікають від війни, закордонні українці повертаються до свого коріння, згадують мову прадідів і дідів, а часто починають від початку. Ба більше, оскільки притулок волонтерські та громадські організації і компанії для допомоги українцям організують люди, які до того часу не мали жодного стосунку до України, то українську починають вчити люди без українського походження, не для бізнесу чи академічної кар'єри, а для допомоги самим українцям, а також щоби таким чином виявити їм свою солідарність. Американець, 57 р., вчитель середніх класів розповідає: «Я не маю українського походження, а вивчаю українську, щоби могли розмовляти з українськими переселенцями у церкві. Це українська церква, яка надсилає багато допомоги на Схід України і прийняла багато переселенців звідти. Вони ще не знають англійської, а я хочу розповісти їм про свою сім'ю і Америку, а також почути їхні історії. Я їм дуже співчуюю».

3. Вибір української мови – це політична позиція, маркер «свій-чужий».
«Мовний закон в умовах війни – ключовий. Тому ступінь його дотримання має бути максимально високим. В мовному питанні сьогодні не може бути жодних дискусій:

українська – маркер «свій-чужий». Все інше – гра на руку ворогові, який системно використовує мову як один із інструментів війни", – наголосив Уповноважений із захисту державної мови Т. Кремень [6]. Детально обґрунтував у своєму ролику націєтворчу функцію української мови, важливість її вибору як в офіційному, так і в особистому спілкуванні О. Дроздов: в умовах повномасштабної війни вибір української мови – це політична позиція [2]. Навіть зарубіжні журналісти публікують матеріали, що в Україні почався величезний спротив російській мові, як-от американський публіцист Джейсон Фараго: «Думка про те, що Київ був двомовним містом під вагою реалій війни, відсувається вбік. Я виявив, що люди зараз не хочуть говорити російською» [20].

Таке ставлення можна прослідкувати також й у відповідях наших респондентів: Грузинка, 52 р., спеціаліст з прав людини, працівник міжнародної організації в Україні: «Україні вдалося зберегти ідентичність, на відміну, наприклад, від Білорусі. Зараз вибір мови спілкування – це політична позиція, це проукраїнський чи проросійський тип мислення. У Грузії, на щастя, молоде покоління російської не знає. Я знаю російську, але живу у Харкові, Дніпрі, Києві і розмовляю українською – як правило, люди переходять зі мною на українську. Дуже шкода, якщо так не стається. Також українська мені для розуміння українських ЗМІ, яких я опрацьовую дуже багато».

Німець, 44 р., військовий радник з питань уніфікації українських стандартів з НАТО в одному з вищих військових навчальних закладів: «Українська армія була дуже пострадянська, русифікована від мови командування до офіційних і неофіційних правил функціонування і методів ведення війни. Я – радник з питань уніфікації українських стандартів з НАТО, тому допомагаю приєднатися Україні відійти від радянських і приєднатися до нових ефективніших методів війни. У такому контексті неправильно вчити російську (хоча вона й міжнародна), тому я вивчаю українську. Мені здається, що зараз українська – це показник чогось прогресивного і продемократичного».

Українці мають суттєву тактичну перевагу перед нападниками, тому що знають їхню мову, а вони української не знають. З тим пов'язані коди, паролі, меми та інші жарти. Українська відрізняє своїх від чужих: ворог може перевдягнутися в уніформу, натягнути наші кольори, але не може говорити (Див. відео, опубліковане на каналі Єгора Фірсова: <<https://www.youtube.com/watch?v=au6H9DSpfSk>>; у минулому – народний депутат, який займався питаннями екології, а зараз – військовослужбовець Збройних Сил України, фахівець тактичної медицини та евакуації. На своєму каналі він намагається публікувати військові відео, які йому вдається зняти).

4. Українська – мова героїв, які допомагають захищати правду. Приклад героїчних українських військових патріотів і подвиги звичайних цивільних надихають людей з-за кордону, вони приїжджають, щоби наблизити перемогу України, ризикуючи власним життям і здоров'ям; створюють військові «іноземні легіони», і для спілкування зі Збройними Силами України вони вивчають українську. Наші бійці переймають досвід НАТО на полігонах, які розташовані на території Польщі, Німеччини, Великобританії тощо, і військові інструктори з великим ентузіазмом опановують українську, щоби наблизитися до нації борців за незалежність, борців за правду, до «культури, яка поборє зло зі сходу». Їхніми першими фразами стають «Слава Україні», «Героям Слава», «Я люблю Україну». Американець, 71 р., бригад-

ний генерал: «Тренування Збройних сил України – найважливіша місія, яку я будь-коли виконував. Я ще ніколи не відчував, що моя робота така важлива. Українську треба знати хоча б на елементарному рівні, щоби спілкуватися з українцями тут. Для мене – це один зі способів виявити свою повагу до України».

Канадець, 62 р., полковник: «Я почав вивчати українську ще перед 2014 р., коли був частиною канадської місії на Яворівському полігоні. Мій прапрадід емігрував спочатку в Англію, а потім у Канаду, але я не дуже цікавився своїм походженням, поки волею випадку не приїхав в Україну. Зараз я просто радію, я щасливий, що можу бути частиною майбутньої перемоги українців. Я ще ніколи так не пишався землею моїх предків, як тепер!».

Американець, 49 р., штаб-сержант: «Мені дуже подобається спілкуватися з українськими солдатами їхньою мовою. Таким чином моментально встановлюється доброзичливий контакт, і ми часто стаємо друзями на все життя. Українці захищають свою країну, демократію в Європі, вони борються за правду. Я дуже щасливий з ним працювати!».

5. Українська – мова відбудови і майбутнього України. Багато іноземців продовжують жити і працювати в Україні, багатьом вдалося зберегти тут свої приватні підприємства, працюють волонтерами і допомагають пережити трагедію війни гуманітарно, фінансово, медично тощо. Канадець, 59 р., хірург: «Я взяв відпустку, щоби приїхати в Україну і допомогти військовим госпіталям. Я знаю, що не встигну “вилікувати всіх” за 25 днів, які я тут, але я дуже хочу допомогти. Українську я почав вивчати ще онлайн, щоби розуміти своїх пацієнтів. Після перемоги я серйозно думаю відкрити тут приватну клініку реабілітації».

Німкеня, 34 р., менеджер: «Я буду відбудовувати Україну після війни, і в мене є ідея, як вести бізнес нерухомості тут, тому зараз я готуюся і вчу українську мову».

Норвежець, іноземний легіонер, поранений під Луганськом: «Мені подобаються Україна і українці, і я вивчаю українську, бо хочу повернутися сюди після війни і оселитися в Одесі».

6. Українська замість мови агресора й окупанта. Якщо іншомовці одночасно з українською продовжують також вивчати російську, то тоді часто їхня основна мотивація – зрозуміти причину російської війни в Україні 2022 р., зокрема, як російське суспільство могло деградувати до толерації свого президента на 20 р., а далі до воєнних злочинів. «Професійні дослідники Росії – історії, мови, літератури, культури, соціології, геополітики тощо – пропустили, не зауважили (або не хотіли зауважити) найважливішого – деградації російської культури і суспільства, які привели до нинішнього російського фашизму. Як росієзнавці, чиїм обов'язком є аналіз і «розуміння глибокої російської душі» могли прогавити фашизм?» [3]. Полеми битви в сучасній інформаційній війні стали сама мова і культура [7, 26, 28]. Багато кафедр слов'янознавства у світі довгий час зосереджувалися на російській – мові колись найбільшої країни світу, міжнародного спілкування, офіційній мові ООН. І хоча вона представляла країну ворожого недемократичного табору – по ту сторону «залізної завіси», – старанні науковці знаходили у ній красу творів А. Пушкіна, Ф. Достоєвського і Л. Толстого. Зараз ситуація помітно змінюється [8, 23, 36], проте все ж до сьогодні немало інституцій формують свою назву «слов'янознавства і русистики», що красномовно свідчить про велике кількісне домінування саме русистів

у славістиці. Сьогодні багато іншомовних студентів, вдосконалюючи російську чи почавши вивчати українську, також ставлять слушне запитання: що не догледіли русисти з-за кордону у душі злочинців, які у 21 столітті бомблять сусідню державу? Певним чином виправдовуючи «російських русистів» тим, що вони все життя живуть в інформаційній бульбашці пропаганди і не можуть виступити проти влади під страхом тюрми чи втрати роботи, «закордонні русисти» відчують когнітивний дисонанс: як їм не вдалося побачити незворотних процесів у сучасному російському суспільстві і культурі, поки вони зосереджувалися на А. Пушкіні (див. дискусію «Пушкін не виноват» про те, що Пушкін зараз використовується як інструмент фашизації росії в руках диктаторського режиму [4]).

«Злочини росіян проти українського народу: вбивства, катування людей, гвалтування жінок і дітей, руйнування українських міст перекреслили всю культуру російського народу. Цим злочинам немає пояснення. Вони не залишають нам вибору. Все російське потрібно демонтувати» – сказав мер Тернополя [9].

Як з розпачем зазначив один американець, викладач університету, 67 р.: *«Я все життя будував мости між російською та американською культурою, я організовував обміни студентами, я поширював демократичні цінності серед молоді, але не розумію, як таке могло статися... як ми не побачили тої жорстокості, початку війни і вбивств українців»*).

Англійка, 28 р., студентка Оксфорду, голова благодійної організації допомоги українцям: *«Я переїхала у Харків, щоби допомогти людям взимку вставити вікна, які вибили постріли рашистів. Я знаю, що в Харківській області більшість розмовляє російською, але зараз її вивчати якось неправильно, тому я вивчаю українську, щоби розмовляти з людьми і розуміти їхні проблеми. В Оксфорді тема мого наукового проекту була про російського поета початку 20 ст., а я більше не хочу мати нічого спільного з тою культурою, тому я змінила тему на дослідження української воєнної прози 2022 р.»*

До речі, все частіше можна почути, що самі викладачі відмовляються викладати російську чи то в Україні, чи то за кордоном, щоби *«не мати нічого спільного з рашистською країною»* (українка, 20 р., студентка іноземних мов університету).

Таким чином, виявлено типи мотивації, які активізувалися у відповідь на війну. Зокрема, зросла інструментальна мотивація, що проявляється у бажанні опанувати мову з метою працевлаштування в українських та міжнародних організаціях, які займаються гуманітарною допомогою, журналістикою та дипломатією. Це прагнення вивчати мову з практичною ціллю, такою як навчання, працевлаштування або професійна діяльність. Вона базується на утилітарних причинах і має прикладний характер [22, 27]. Інтегративна мотивація також набула особливого значення: іноземці прагнуть вивчати українську для комунікації з біженцями та волонтерами, підтримки друзів і колег, а також розширення міжкультурних зв'язків. Цей різновид мотивації – це бажання вивчати мову, щоби інтегруватися в культуру її носіїв, спілкуватися з ними та поглибити соціальні зв'язки. Вона виявляється у прагненні стати частиною мовного та культурного середовища [22, 27]. Окремо викристалізовується патріотично-емпатійна мотивація, що відображає зростання підтримки України у світі та бажання долучитися до її культурного простору через мову. Це порівняно новий тип мотивації, що активізувався внаслідок війни. Він відображає бажання підтримати країну через вивчення її мови, виражає емпатію

до її народу та прагнення до солідарності. Цей термін базується на концепціях соціолінгвістики та мовної ідентичності [21, 33].

Висновки. Безперечно, війна безповоротно вплинула на соціальне, демографічне, інтелектуальне, культурне та академічне життя України та українців вдома і за кордоном. Мовна ситуація в країні кардинально змінилася, як і ставлення до української мови як державної, що консолідує націю і символізує опір, тоді як російська мова значною мірою стала мовою окупанта, агресора, «русского міру» та рашизму. Також відбулися зміщення акцентів у глоттодидактиці, зокрема щодо складу тих, хто зацікавлений у вивченні української мови та їхніх мотивацій.

У період 2003–2021 рр. серед тих, хто приватно вивчає УМІ, в основному були ті, хто це робить для академічної кар'єри (лінгвісти-славісти, культурологи, історики), для кращого розуміння роботи, українського менталітету і контакту зі співробітниками (дипломати, власники компаній, топ-менеджери), для майбутньої кар'єри і подальшої кращої інтеграції в українське суспільство (студенти). Протягом наступного періоду 2022–2023 рр., у зіставленні з попереднім, у вивченні УМІ можна констатувати, що з'явилися нові категорії іноземців: військові та медики; волонтери, які приїжджають в Україну допомагати вижити під час війни; волонтери, які допомагають українцям у своїх країнах (Великобританія, Канада, Німеччина, Норвегія, Польща, США, Фінляндія, Чехія тощо); підприємці, які готуються відбудувати країну після перемоги і продовжувати або розпочинати тут свою приватну справу. Попри універсальні причини у мотивації вивчення іноземної мови, такі як практична потреба, кар'єрні переваги, любов до мови та її людей [37], наше дослідження виявило нові: солідарність і допомога. Аналіз показав, що іноземці розглядають українську мову як необхідну і корисну для життя, як політичну позицію в протистоянні з рашизмом, як маркер «свій-чужий», а також як мову відбудови і майбутнього України. Обираючи для вивчення цю мову, люди висловлюють щирі симпатії, солідарність і підтримку українському народу, підкреслюють свій зв'язок з героями, які захищають не лише свою країну, а й загальнолюдські цінності справедливості та незалежності, затримуючи ворога на шляху до Західної Європи.

Деякими обмеженнями дослідження слід назвати той факт, що до розгляду потрапили міркування тільки тих чужомовців, хто прийняв рішення і вже вивчає / вивчав УМІ, отже має позитивну установку, підтверджену вкладеними фінансовими і часовими ресурсами. У перспективі було б добре дослідити причини, чому деякі з іноземців в Україні не вивчають її державної мови, на якому етапі припиняють відвідувати заняття і чому. Було б цікаво робити їхню статистику за віком, статтю, країною походження тощо, а також порівняти її з даними Національної комісії зі стандартів державної мови.

Сучасні глобальні виклики вимагають переосмислення дидактичних підходів як з огляду на трансформацію геополітичних умов навчання, так і з огляду на зміну мотивації вивчення УМІ. Розуміння цих типів є важливим для розробки ефективних методик викладання УМІ, оскільки вони є основою для адаптації навчального процесу до потреб та інтересів студентів, забезпечуючи більш глибоке та усвідомлене оволодіння мовою.

* Пропоновані результати дослідження також опубліковано іншими мовами [15, 16].

Список використаної літератури

1. Бук С., Нікішов О. Ukrainian club Jena: from idea to its implementation. Jahrbuch der XIV. Internationalen virtuellen Konferenz der Ukrainistik «Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht». Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Bd. 2023. (Hgg.) Novikova, O., Schweier, U. Verlag Buchschmiede von Dataform Media GmbH Wien, UB LMU München, 2024. P. 58–67.

2. Дроздов О. Вибір язика став політичною позицією. *Дроздов позиція*. 2023. Режим доступу : <https://youtu.be/kNp2ny006kY>. (дата звернення: 01.03.2025).

3. Забужко О. Штайнмаєр – цинічне стерво, але на лаву підсудних з Путіним не хоче. *Radio NV*. 12.01.2023. Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=qf8IkDA9ys>. (дата звернення: 01.03.2025).

4. Зеленіна О. Пушкін в Еритреї та опитування face-to-face. *Gromada Group. Група місцевих ЗМІ Харківщини*. 30.01.2023. Режим доступу : <https://gromada.group/news/statti/22523-pushkin-v-eritreji-ta-opituvannya-face-to-face>. (дата звернення: 01.03.2025).

5. Кісс Н., Шумицька Г. Соціолінгвістичний метод мовної біографії та практика його застосування на Закарпатті / наук. ред. та упоряд. Н. Ясакова. *Соціальне у мові та мова в соціумі* : колективна монографія. Київ : НаУКМА, 2023. С. 83–133. Режим доступу : <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f98008dd-89a2-4ebb985e-94852ede74a8/content>. (дата звернення: 01.03.2025).

6. Кремень Т. Мова – наш маркер ідентичності. 29.07.2022. Режим доступу : <https://mova-ombudsman.gov.ua/news/taras-kremin-mova-nash-marker-identychnosti>. (дата звернення: 01.03.2025)

7. Кулик В. Мова та ідентичність в Україні на кінець 2022-го. *Zbruc*. 07.01.2023. Режим доступу : https://zbruc.eu/node/114247?fbclid=IwAR0WUCgDUNssP-qAmd71jjg04Sx7wDyLORkHf8zfKORJ_Iw_e-forxPoYs. (дата звернення: 01.03.2025).

8. Сайковська О. Україністика на факультеті славистики в Тюбінгенському університеті Еберхарда Карла: хроніка заходів у 2024 році. *Вісник ОНУ. Серія : Філологія*. 2024. № 2(30). Т. 29. С. 129–135.

9. Туманова Т. В Україні почався «Пушкінопад»: у Тернополі демонтували пам'ятник російському поету. *УНН (Українські національні новини). Інформаційне агентство*. 09.04.2022. Режим доступу : <https://www.unn.com.ua/uk/news/1971766-v-ukrayini-pochavsya-pushkinopad-u-ternopoli-demontuvali-pamyatnik-rosiyskomu-poetu>. (дата звернення: 01.03.2025).

10. Туркевич О. Українська мова як успадкована: її мовці та учні. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2022. № 16. С. 31–37.

11. Туркевич О. Українська мова як успадкована: як підтримувати мотивацію учнів до навчання. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2024. № 18. С. 130–138.

12. Черновська Л. В. Психологія соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму : дис. ... д-ра психол. н. К., 2024. 302 с.

13. Чучвара А. Мова і війна: перспективи міжкультурної комунікації в іншомовній авдиторії. *Теорія і практика викладання української як іноземної*. 2023. № 17. С. 3–14.

14. Bergmann A., Kratochvil A. Ukrainisch Lernen in Deutschland: eine Einschätzung der Rahmenbedingungen, Möglichkeiten und Perspektiven. *Теорія і практика викладання української як іноземної*. 2017. № 13. P. 15–25.

15. Buk S. Język ukraiński jako obcy: współczesny kontekst i wyzwania. *Polski w Niemczech / Polnisch in Deutschland*. 2023–2024. № 11–12. S. 143–157.

16. Buk S. Ukrainian For Foreigners In The Period Of Russian-Ukrainian War: Changes And Challenges *Journal of Public Policy and Institutional Change in the Middle of Conflict*. Summer 2024. V. 1. P. 1–16.

17. Buk S., Babelyuk O. Linguistic myths in Russian-Ukrainian war: Changes and challenges. *Baltic Rim Economies. Special issue on Ukraine's integration to west*. February 2024. № 1. P. 63–64.

18. DAAD fördert interdisziplinäre Ukrainestudien, Ukraine-Zentren. *DAAD Pressemitteilung vom 28.02.2024*. Режим доступу : <https://www.daad.de/de/der-daad/kommunikation-publikationen/presse/pressemitteilungen/2024/daad-foerdert-interdisziplinare-ukrainestudien/>. (retrieved: 01.03.2025).

19. Duolingo Language Report 2022. Режим доступу : <https://blog.duolingo.com/2022-duolingo-language-report/>. (retrieved: 01.03.2025).

20. Farago J. The War in Ukraine Is the True Culture War. *New York Times*. 15.06.2022. Режим доступу : <https://www.nytimes.com/2022/07/15/arts/design/ukraine-war-culture-art-history.html>. (retrieved: 01.03.2025).

21. Fishman J. A. *Handbook of language and ethnic identity*. Oxford University Press, 1999. XII. 468 p.

22. Gardner R. C. *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*. Edward Arnold, 1985. 216 p.

23. Kiss N., Pidkuimukha L., Skintey L., Orobchuk D. Present and future of the Ukrainian language teaching and Ukrainian studies in Europe. *The Routledge Handbook of the Sociopolitical Context of Language Learning*. Ed. by Weixiao Wei, Der-lin Chao. 2025. P. 9–34. Режим доступу : https://books.google.com/books/about/The_Routledge_Handbook_of_the_Sociopolit.html?hl=uk&id=6f9BEQAAQBAJ. (retrieved: 01.03.2025).

24. Kovalova T. The typology of the language policy in the contemporary conditions of the state development. *Pressing Problems of Public Administration*. 2020. № 1 (57). P. 301–308.

25. Kudriavtseva N. Motivations for Embracing the Ukrainian Language in Wartime Ukraine. *Ukrainian Analytical Digest*. 2023. № 1. 12–15.

26. Kulyk V. 2024 Language Shift in Times of War: The Abandonment of Russian in Ukraine. *Post-Soviet Affairs*. № 40(3). P. 159–174.

27. Lambert W. E. Culture and language as factors in learning and education. *Cultural factors in learning and education*. Bellingham: Fifth Western Washington Symposium on Learning, 1974. P. 91–122.

28. Maxwell O. 2023 In Russia's war against Ukraine, one of the battlegrounds is language itself. *The conversation*. 27.03.2023. Режим доступу : <https://theconversation.com/in-russias-war-against-ukraine-one-of-the-battlegrounds-is-language-itself-201170>. (retrieved: 01.03.2025).

29. Novikova O., Pronkevych, O., Romanjuk, S., Schweier, U. (Hgg.). *Starke Frauen des Mittelalters und das Bild des neuen Europa*. LMU, München & Buchschmiede von Dataform Media GmbH. Wien, 2024. 310 s.

30. Novikova O., Schweier, U. (Hgg.). *Durch die Zeiten. Ukrainische Schriftsteller und ›ihr‹ Deutschland*. Thelem Universitätsverlag und Buchhandlung GmbH & Co. KG, Dresden und München. 2023. 438 s.

31. Novikova, O., Schweier, U. (Hgg.), *Europa erlesen*. Kiew / Kyiv. Wieser Verlag, Klagenfurt 2013. 261 s.

32. Novikova, O., Schweier, U. *Verlag Buchschmiede von Dataform Media GmbH Wien, UB LMU München*, 2024. P. 58–67.

33. Pavlenko A. Poststructuralist approaches to the study of social factors in second language learning and use. *Portraits of the L2 user*. *Multilingual Matters*, 2002. P. 277–302.

34. Saikovska O. War in Ukraine: A Push for Reshaping German Slavic Studies. *Theory and Practice of Teaching Ukrainian as a Foreign Language*. 2024. № 18. P. 310–322.

35. Samusenko O. Motivational tasks in teaching Ukrainian as a foreign language. Мотиваційні завдання в практиці викладання української мови як іноземної. *Slavica Wratislaviensis*. 2023. № 178. P. 213–223.

36. Schahadat S., Wingender M. Diskussionen zur Entwicklung der Slavistik angesichts des Angriffskriegs Russlands gegen die Ukraine. *Bulletin der Deutschen Slavistik*. 2023. Band 29. P. 8–18.

37. Seven M. A. Motivation in language learning and teaching. *African Educational Research Journal*. October 2020. Special Issue 8(2). P. 62–71.

38. «Slava Ukraini» – filmowa podróż intelektualisty na dno piekła. *Media Room* 18.04.2023. Режим доступу : <https://pap-mediroom.pl/ludzie-i-kultura/slava-ukraini-filmowa-podroz-intelektualisty-na-dno-piekla>. (retrieved: 01.03.2025).

39. Snyder T. The Making of Modern Ukraine. *Yale Courses*. 2002. Режим доступу : https://www.youtube.com/playlist?list=PLh9mgdi4rNewfxO7LhBoz_1Mx1MaO6sw_. (retrieved: 01.03.2025).

40. Top US general says Ukraine war has 'greater meaning' for the world CNN news. 06.2023. Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=NEwBA0MlpLQ>. (retrieved: 01.03.2025).

41. Torsten L. Intellectuals call for support of Ukraine. *DW* 11.12.2022. Режим доступу : <https://www.dw.com/en/germany-intellectuals-call-for-support-of-ukraine/a-63786627>. (retrieved: 01.03.2025).

42. Ukraine und ukrainische Identität in Europa: Beiträge zur Standortbestimmung aus/ durch Sprache, Literatur, Kultur. (Hgg.) Novikova O., Pronkevych O., Rudnyckij L., Schweier U. Open Publishing LMU. München, 2017. 420 s.

43. Ulishchenko A. Motivational Factors in Learning Ukrainian as a Foreign Language / Мотиваційні чинники у вивченні української мови як іноземної. *Intercultural Communication*. 2019. № 6. P. 87–102.

44. Zambrycka M., Novikova O., Romaniuk S., Jakubowska-Krawczyk K. Українська культура на щодень. *Ukrainische Kultur für jeden Tag*. Частина I. 2021; Частина II. 2022. München, Warschau: Ludwиг-Maximilians-Universität, Universität Warschau.

References

1. Buk S., Nikishov O. Ukrainian club Jena: from idea to its implementation. *Jahrbuch der XIV. Internationalen virtuellen Konferenz der Ukrainistik "Dialog der Sprachen - Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht"*. Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Bd. 2023. (Hgg.) Novikova, O., Schweier, U. Verlag Buchschmiede von Dataform Media GmbH Wien, UB LMU München, 2024. P. 58–67.

2. Drozdov O. Vybir yazyka stav politychnoiu pozytsiiei. *Drozdov pozytsiia*. 2023. Rezhym dostupu : <https://youtu.be/kNp2ny006kY>. (retrieved: 01.03.2025).

3. Zabuzhko O. Shtainmaier – tsynichne stervo, ale na lavu pidsudnykh z Putynym ne khoche. *Radio NV*. 12.01.2023. Rezhym dostupu : <https://www.youtube.com/watch?v=qil8IkDA9ys>. (retrieved: 01.03.2025).

4. Zelenina O. Pushkin v Erytrei ta opytuvannia face-to-face. *Gromada Group. Hrupa mistsevykh ZMI Kharkivshchyny*. 30.01.2023. Rezhym dostupu : <https://gromada.group/news/statti/22523-pushkin-v-eritrei-ta-opituvannya-face-to-face>. (retrieved: 01.03.2025).

5. Kiss N., Shumytska H. Sotsiolinhvistychni metod movnoi biohrafii ta praktyka yoho zastosuvannia na Zakarpatti / nauk. red. ta uporiad.N. Yasakova. *Sotsialne u movi ta mova v sotsiumi* : kolektyvna monohrafiia. Kyiv : NaUKMA, 2023. 83–133. Rezhym dostupu : <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f98008dd-89a2-4ebb985e-94852ede74a8/content>. (retrieved: 01.03.2025).

6. Kremin T. Mova - nash marker identychnosti. 29.07.2022. Rezhym dostupu : <https://mova-ombudsman.gov.ua/news/taras-kremin-mova-nash-marker-identychnosti>. (retrieved: 01.03.2025).

7. Kulyk V. Mova ta identychnist v Ukraini na kinets 2022-ho. *Zbruc*. 07.01.2023. Rezhym dostupu : https://zbruc.eu/node/114247?fbclid=IwAR0WUCgDUNssP-qAmd71jjg04Sx7wDyLORkHf8zfKORJ_Iw_e-eforxPoYs. (retrieved: 01.03.2025).

8. Saikovska O. Ukrainistyka na fakulteti slavistyky v Tiubinhenskomu universyteti Eberkharda Karla: khronika zakhodiv u 2024 rotsi. *Visnyk ONU. Ser. : Filolohiia*. 2024. T. 29. № 2(30). S. 129–135.

9. Tumanova T. V Ukraini pochavsia «Pushkinopad»: u Ternopoli demontuvaly pamiatnyk

rosiiskomu poetu // UNN (Ukrainski natsionalni novyny). *Informatsiine ahenstvo*. 09.04.2022. Rezhym dostupu : <https://www.unn.com.ua/uk/news/1971766-v-ukrayini-pochavsya-pushkinopadu-ternopoli-demontuvali-pamyatnik-rosiyskomu-poetu>. (retrieved: 01.03.2025).

10. Turkevych O. Ukrainiska mova yak uspadkovana: yii movtsi ta uchni. *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi*. 2022. № 16. S. 31–37.

11. Turkevych O. Ukrainiska mova yak uspadkovana: yak pidtrymuvaty motyvatsiiu uchniv do navchannia. *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi*. 2024. № 18. С. 130–138.

12. Chernovska L. V. Psykholohiia sotsialnoi kompetentnosti molodi v umovakh transformatsiinykh zmin sotsiumu : dys. ... d-ra psykhol. n. K., 2024. 302 s.

13. Chuchvara A. Mova i viina: perspektyvy mizhkulturnoi komunikatsii v inshomovni avdytorii. *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi yak inozemnoi*. 2023. № 17. S. 3–14.

14. Bergmann A., Kratochvil A. Ukrainisch Lernen in Deutschland: eine Einschätzung der Rahmenbedingungen, Möglichkeiten und Perspektiven. *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi yak inozemnoi*. 2017. № 13. P. 15–25.

15. Buk S. Język ukraiński jako obcy: współczesny kontekst i wyzwania. *Polski w Niemczech / Polnisch in Deutschland*. 2023–2024. №11–12. S. 143–157.

16. Buk S. Ukrainian For Foreigners In The Period Of Russian-Ukrainian War: Changes And Challenges. *Journal of Public Policy and Institutional Change in the Middle of Conflict*. Summer 2024. № 1. P. 1–16.

17. Buk S., Babelyuk O. Linguistic myths in Russian-Ukrainian war: Changes and challenges. *Baltic Rim Economies. Special issue on Ukraine's integration to west*. February 2024. № 1. P. 63–64.

18. DAAD fördert interdisziplinäre Ukrainestudien, Ukraine-Zentren. *DAAD Pressemitteilung vom 28.02.2024*. Rezhym dostupu : <https://www.daad.de/de/der-daad/kommunikation-publikationen/presse/pressemitteilungen/2024/daad-foerdert-interdisziplinaere-ukrainestudien/>. (retrieved: 01.03.2025).

19. Duolingo Language Report 2022. Rezhym dostupu : <https://blog.duolingo.com/2022-duolingo-language-report/>. (retrieved: 01.03.2025).

20. Farago J. The War in Ukraine Is the True Culture War. *New York Times*. 15.06.2022 Rezhym dostupu : <https://www.nytimes.com/2022/07/15/arts/design/ukraine-war-culture-art-history.html>. (retrieved: 01.03.2025).

21. Fishman J. A. Handbook of language and ethnic identity. Oxford University Press, 1999. XII. 468 p.

22. Gardner R. C. Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation. Edward Arnold, 1985. 216 p.

23. Kiss N., Pidkuimukha L., Skintey L., Orobchuk D. Present and future of the Ukrainian language teaching and Ukrainian studies in Europe. *The Routledge Handbook of the Sociopolitical Context of Language Learning*. Ed. by Weixiao Wei, Der-lin Chao. 2025. P. 9–34. Rezhym dostupu : https://books.google.com/books/about/The_Routledge_Handbook_of_the_Sociopolit.html?hl=uk&id=6f9BEQAAQBAJ. (retrieved: 01.03.2025).

24. Kovalova T. The typology of the language policy in the contemporary conditions of the state development. *Pressing Problems of Public Administration*. 2020. № 1 (57). P. 301–308.

25. Kudriavtseva N. Motivations for Embracing the Ukrainian Language in Wartime Ukraine. *Ukrainian Analytical Digest*. 2023. № 1. 12–15.

26. Kulyk V. 2024 Language Shift in Times of War: The Abandonment of Russian in Ukraine. *Post-Soviet Affairs*. № 40(3). P. 159–174.

27. Lambert W. E. Culture and language as factors in learning and education / About F.E., Meade R.D. (Eds.). *Cultural factors in learning and education*. Bellingham: Fifth Western Washington Symposium on Learning, 1974. P. 91–122.

28. Maxwell O. 2023 In Russia's war against Ukraine, one of the battlegrounds is language

itself. *The conversation*. 27.03.2023. Rezhym dostupu : <https://theconversation.com/in-russias-war-against-ukraine-one-of-the-battlegrounds-is-language-itself-201170>. (retrieved: 01.03.2025).

29. Novikova O., Pronkevych, O., Romanjuk, S., Schweier, U. (Hgg.). *Starke Frauen des Mittelalters und das Bild des neuen Europa*. LMU, München & Buchschmiede von Dataform Media GmbH. Wien, 2024. 310 s.

30. Novikova O., Schweier, U. (Hgg.). *Durch die Zeiten. Ukrainische Schriftsteller und ihr Deutschland*. Thelem Universitätsverlag und Buchhandlung GmbH & Co. KG, Dresden und München. 2023. 438 s.

31. Novikova, O., Schweier, U. (Hgg.), *Europa erlesen*. Kiew / Kyiv. Wieser Verlag, Klagenfurt 2013. 261 s.

32. Novikova, O., Schweier, U. Verlag Buchschmiede von Dataform Media GmbH Wien, UB LMU München, 2024. P. 58–67.

33. Pavlenko A. Poststructuralist approaches to the study of social factors in second language learning and use / Cook V. (Ed.). *Portraits of the L2 user*. Multilingual Matters, 2002. P. 277–302.

34. Saikovska O. War in Ukraine: A Push for Reshaping German Slavic Studies. *Theory and Practice of Teaching Ukrainian as a Foreign Language*. 2024. № 18. P. 310–322.

35. Samusenko O. Motivational tasks in teaching Ukrainian as a foreign language Motyvatsiini zavdannya v praktytsi vykladannya ukraïnskoi movy yak inozemnoi. *Slavica Wratislaviensia*. 2023. № 178. P. 213–223.

36. Schahadat S., Wingender M. Diskussionen zur Entwicklung der Slavistik angesichts des Angriffskriegs Russlands gegen die Ukraine. *Bulletin der Deutschen Slavistik*. 2023. Band 29. P. 8–18.

37. Seven M. A. Motivation in language learning and teaching. *African Educational Research Journal*. October 2020. Special Issue 8(2). P. 62–71.

38. «Slava Ukraini» – filmowa podróz intelektualisty na dno piekła. *Media Room* 18.04.2023. Rezhym dostupu : <https://pap-mediaroom.pl/ludzie-i-kultura/slava-ukraini-filmowa-podroz-intelektualisty-na-dno-piekla>. (retrieved: 01.03.2025).

39. Snyder T. The Making of Modern Ukraine. *Yale Courses*. 2002. Rezhym dostupu : https://www.youtube.com/playlist?list=PLh9mgdi4rNewfxO7LhBoz_1Mx1MaO6sw_. (retrieved: 01.03.2025).

40. Top US general says Ukraine war has 'greater meaning' for the world CNN news. 06.2023 Rezhym dostupu : <https://www.youtube.com/watch?v=NEwBA0MlpLQ>. (retrieved: 01.03.2025).

41. Torsten L. Intellectuals call for support of Ukraine. *DW* 11.12.2022. URL : <https://www.dw.com/en/germany-intellectuals-call-for-support-of-ukraine/a-63786627>. (retrieved: 01.03.2025).

42. Ukraine und ukrainische Identität in Europa: Beiträge zur Standortbestimmung aus/ durch Sprache, Literatur, Kultur. (Hgg.) Novikova O., Pronkevych O., Rudnyc'kyj L., Schweier U. Open Publishing LMU. München, 2017. 420 s.

43. Ulishchenko A. Motivational Factors in Learning Ukrainian as a Foreign Language / Motyvatsiini chynnyky u vyvchenni ukraïnskoi movy yak inozemnoi. *Intercultural Communication*. 2019. № 6. P. 87–102.

44. Zambrzycka M., Novikova O., Romaniuk S., Jakubowska-Krawczyk K. Українська культура на щодень. *Ukrainische Kultur für jeden Tag*. Chastyňa I. 2021; Chastyňa II. 2022. München, Warschau : Ludwig-Maximilians-Universität, Universität Warschau.

CHANGES IN MOTIVATION TO LEARN UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE DUE TO THE WAR

Solomiya Buk

*Ivan Franko National University of Lviv
Department of General Linguistic
1 Universytetska St., room 343, 79001, Lviv, Ukraine
phone: 032 239 47 56
e. nouma: solomija@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-8026-3289>*

The article analyses the transformation of the motivation for learning Ukrainian as a foreign language (UFL) in the context of the full-scale Russian-Ukrainian war. Until 2022, the main motivational factors for foreign students learning Ukrainian were academic (studying at Ukrainian higher education institutions), professional (working in business, international organisations, translation) and cultural (interest in Ukrainian literature, history, art). Since the outbreak of the war, however, there have been significant changes in the international perception of the Ukrainian language. On the one hand, the language has become an important symbol of national resistance and, on the other, a means of expressing solidarity with the Ukrainian people. The study involved students of UFL courses in individual classes or in private language schools in Lviv and Kyiv. New groups of interested foreigners were identified and changes in their motivation to learn UFL were traced. The novelty lies both in the selected group of respondents - adults learning UFL privately - and in the timeframe of the study - before and after the start of Russia's full-scale war against Ukraine.

The study identified new types of motivation that have intensified in response to the war. In particular, instrumental motivation has increased, manifested in the desire to master the language in order to find employment with Ukrainian and international organisations involved in humanitarian aid, journalism and diplomacy. Integrative motivation has also become particularly important: foreigners want to learn Ukrainian in order to communicate with refugees and volunteers, to support friends and colleagues, and to expand intercultural ties. Patriotic and empathic motivation is also illustrated, reflecting the growing support for Ukraine in the world and the desire to join its cultural space through the language.

The results of this study are important for teachers of Ukrainian as a foreign language, methodologists and curriculum developers, sociolinguists, cultural studies and political science. They will help to adapt the educational process to new realities, taking into account changes in students' motivational factors. The study will also contribute to the development of sociolinguistic approaches to language learning as an element of identity, communication and international cooperation.

Key words: Ukrainian as a foreign language, motivation for language learning (instrumental, integrative, patriotic and empathic), teaching Ukrainian as a foreign language.

*Стаття надійшла до редакції 03.03.2025
доопрацьована 12.03.2025
прийнята до друку 18.03.2025*